

TURUN YLIOPISTO
Lääketieteellinen tiedekunta

MAJESKOG, DAGFINN : Äänten kuuleminen: Sisäinen kokemus, vuorovaikutus ja psykiatrinen sairausleima

syventävien opintojen kirjallinen työ, 52 s.
psykiatrian oppiaine
2017

Tässä lääketieteen lisensiaatintutkintoon syventäviin opintoihin kuuluvassa laajassa kirjallisuuskatsauksessa käsitellään *auditorisia verbaalisia hallusinaatioita* (AVH, auditory verbal hallucination), jotka määritelmänsä mukaan syntyvät ilman kuuloaistiin kohdistuvaa ärsyketä. Yleisesti ilmiötä kutsutaan *äänten kuulemiseksi*. Psykiatriassa sen katsotaan liittyvän lähinnä psykoosiasteisiin mielenterveyshäiriöihin, vaikkakin sitä tavataan yleisinhimillisenä ilmiönä kaikissa väestöryhmissä. Kirjallisuuskatsaus on osa Suomen Akatemian rahoittamaa monitieteistä tutkimushanketta *Mieli ja toinen*, joka etsii arkiymmärrystämme pakenevien mielikuvien ja kokemusten lähdettä.

Poikkitieteellistä ajattelutapaa seuraten äänten kuulemisen ilmiötä lähestytään kirjallisuuskatsauksessa psykiatrian, neurotieteiden, psykologian, filosofian, antropologian ja yhteiskuntatieteiden näkökulmasta. Tarkoituksena on rakentaa monipuolinen kuva siitä, miten yksilön normista poikkeava sensorinen kokemus rakentuu ymmärrettäväksi eri tieteissä, kulttuureissa ja ajallisaikallisissa konteksteissa. Tavoitteena on vastata kysymykseen siitä, minkälainen tutkimuskohde äänten kuuleminen on ilmiönä. Lisäksi kirjallisuuskatsauksessa käsitellään mielenterveyshäiriöihin ja sen kautta äänten kuulemiseen liittyvää stigmaa eli häpeäleimaa.

Kirjallisuuskatsaus koostuu kolmesta osiosta. Ensimmäisessä osiossa paneudutaan humanististen, yhteiskuntatieteiden ja psykiatrian todellisuuskäsityksiin niiden yhtäläisyyksien ja eroavaisuuksien kautta. Toisessa osiossa siirrytään itse äänten kuulemisen ilmiön etiologisiin teorioihin ja äänten fenomenologisiin ominaisuuksiin. Tässä yhteydessä fenomenologinen psykiatria keskittyy normista poikkeavan tajunnallisen sisällön ensimmäisen persoonan näkökulmaan, joka kuvastaa sitä, miten äänet ilmenevät kokijalleen subjektiivisessa kokemusmaailmassa. Temaattisena viitekehyksenä äänten kuuleminen ymmärretään vuorovaikutuksellisenä kokemuksena. Kolmannessa osiossa käsitellään mielenterveyshäiriöihin liittyvää stigmaa ja inhimillistä kärsimystä äänten kuulemisen kontekstissa. Lopuksi tehdään yhteenvetoa siitä, miten kirjallisuuskatsauksessa esiteltyä tietoa äänten kuulemisen ilmiöstä voidaan soveltaa suomalaisessa terveydenhuollossa.

Avainsanat: AVH, auditorinen verbaalinen hallusinaatio, äänten kuuleminen, fenomenologia, kokemus, vuorovaikutus, stigma, sairausleima.